

Väljaandja:	Vabariigi Valitsus
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	22.06.2018
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	Hetkel kehtiv
Avaldamismärge:	RT I, 19.06.2018, 16

Kutseharidusstandard

Vastu võetud 26.08.2013 nr 130

[RT I, 28.08.2013, 13](#)

jõustumine 01.09.2013

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
14.07.2016	RT I, 16.07.2016, 5	01.09.2016, osaliselt 01.01.2017
14.06.2018	RT I, 19.06.2018, 15	22.06.2018

Määrus kehtestatakse [kutseõppeasutuse seaduse](#) § 22 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Määruse reguleerimisala

Määruses kehtestatakse kutseõppeasutuses või kutseõpet läbiviivas rakenduskõrgkoolis (edaspidi *kool*) toimuva kutseõppe tasemeõppe ühtsete nõuete kogum, sealhulgas kutseõppe õpiväljundid ja nende seos kutseseaduses kehtestatud kvalifikatsiooniraamistikuga, õppekava ning õppe ülesanded ja nõuded, õppekava muutmise põhimõtted, varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise põhimõtted ning õppevaldkondade ja -suundade ning õppekavarühmade loetelu.

§ 2. Kutseõppe sisendid

(1) Kutseõppe sisu põhineb kutsestandarditel, nende puudumise korral sotsiaalpartnerite sisendil, ning lisas 1 esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. a soovitusel¹ kohastel elukestva õppe võtmepädevustel.

(2) Kutsekeskharidusõppe sisu põhineb lisaks lõikes 1 sätestatule gümnaasiumi riiklikul õppekaval.

§ 3. Õpingud

(1) Õpingud on õpilase tegevus õppe- ja töökeskkonnas õppekavaga seatud eesmärkide ja õpiväljundite saavutamiseks ning need toimuvad kontaktõppe, praktika ja iseseisva tööna.

(2) Õpingud nii füüsilises kui ka virtuaalses õppekeskkonnas ja õpetaja juhendamisel toimuvad kontaktõppena, sealhulgas praktilise tööna.

(3) Õpingud töökeskkonnas juhendaja juhendamisel toimuvad praktikana.

(4) Õpingud, mille käigus õpilane täidab iseseisvalt kindlate eesmärkidega õppe- ja tööülesandeid ja mis on õpetaja poolt tagasisidestatud, toimuvad iseseisva tööna. Iseseisev töö moodustab statsionaarse õppevormi puhul vähemalt 15 protsenti ja mittestatsionaarse õppevormi puhul üle 50 protsenti õpingute kogumahust.

(5) Õpingute korraldamisel mittestatsionaarses õppevormis ei kohaldata asjaomase taseme kutseõppe praktika ja praktilise töö mahu sätteid. Seejuures peavad õpingud tagama õppekava õpiväljundite saavutamise.

§ 4. Õppe mahu arvestamine

(1) Kutseõppes arvestatakse õppe mahtu Eesti kutsehariduse arvestuspunktides (edaspidi *arvestuspunkt*). Üks arvestuspunkt vastab 26 tunnile õpilase tööle teadmiste ja oskuste omandamisel. Õppetöö maht õppeaastas on 60 arvestuspunkti. Arvestuspunkti lühendina kasutatakse akronüümi „EKAP”.

(2) Eesti kutsehariduse arvestuspunktsüsteem on raamistik õpiväljundite kirjeldamiseks, õpitulemuste tunnustamiseks, ülekandmiseks ja koondamiseks, kusjuures õpitulemused võivad olla saavutatud nii formaalse, mitteformaalse kui ka informaalse õppimise teel. Koolil on õigus kohandada õpet nii, et õppekavaga seatud eesmärgid ja õpiväljundid saavutatakse keskmisest arvestuslikust õppeajast lühema või pikema ajaga.

2. peatükk Õppekavad

§ 5. Õppekavad

(1) Õppekavad jagunevad riiklikeks õppekavadeks ja kooli õppekavadeks.

(2) Õppekavaga määratakse kindlaks kutse-, eri- ja ametialase õppe eesmärgid ja ülesanded, saavutatavad õpiväljundid ja seosed kutseeaduses kehtestatud kvalifikatsiooniraamistikuga, õpingute alustamise ja lõpetamise nõuded, õppekava moodulid ning nende maht koos õpiväljundite ja hindamiskriteeriumidega, moodulite valiku võimalused ja tingimused ning spetsialiseerumisvõimalused. Kutsestandardite alusel määratakse õppekavades kindlaks õppe käigus omandatavad osakutsed.

§ 6. Riiklik õppekava

(1) Riiklik õppekava on kutsekeskhariduse õppekava koostamise alusdokument.

(2) Riiklik õppekava koostatakse koostöös sotsiaalpartneritega, võttes aluseks kutseharidusstandardi, asjaomased kutsestandardid ja gümnaasiumi riikliku õppekava.

(3) Kui riikliku õppekava aluseks olev kutsestandard tunnistatakse kehtetuks, kehtestatakse uus kutsestandard, muudetakse kutsestandardi nimetust või selles sätestatud kutseoskusunõudeid või kui ilmneb muu muutmisvajadus, siis vaadatakse riiklik õppekava üle ja kehtestatakse see vajaduse korral uuesti.

§ 7. Kooli õppekava

(1) Kooli õppekava on õpingute alusdokument. Kooli õppekavad jagunevad esmaõppe ja jätkuõppe õppekavadeks. Nii esmaõppe kui jätkuõppe õppekava võib olla koostatud ühisõppekavana.

(2) Kool koostab õppekava kindlale kutseeaduses kehtestatud kvalifikatsiooniraamistiku tasemele (edaspidi *kvalifikatsioonitase*) iga kutse- või eriala kohta, mida koolis on võimalik omandada.

(3) Kui õppekava alusel on võimalik saada mitu kutset või osakutset, siis määratakse õppekavas moodulid, mille õpiväljundite omandamine on tingimuseks konkreetse kutse või osakutse saamisel.

(4) Ühisõppekava koostöölepinguga määratakse kindlaks kool, kes tegutseb koostöölepingu raames ühisõppekava hoidjana, registreerib ühisõppekava ja sellele õppima asuvad õpilased Eesti Hariduse Infosüsteemis ning väljastab ühisõppekava lõpetajatele ühise lõputunnistuse ja muud lõpudokumendid.

(5) Ühisõppekava hoidja viib läbi vähemalt poole ühisõppekava alusel toimuvast õppest.

(6) Paragrahvi lõikes 5 sätestatud nõuet ei kohaldata ühisõppekava suhtes, milles osaleb välisriigi õppeasutus.

§ 8. Õppekava moodulid

(1) Õppekava koosneb moodulitest.

(2) Moodul on õppekava terviklik sisuühik, milles kirjeldatakse kompetentsusnõuetega vastavuses olevad õpiväljundid.

(3) Mooduli maht arvestuspunktides sõltub mooduli eesmärgist ja õpiväljunditest.

(4) Moodulid jagunevad põhiõpingute, valikõpingute ja üldõpingute mooduliteks.

(5) Põhiõpingute moodulitega määratakse kutse-, eri- ja ametialal tegutsemiseks vajalikud õpiväljundid ja kohustuslikud spetsialiseerumisvalikud.

(6) Põhiõpingute moodulitesse lõimitakse käesoleva määruse asjaomase taseme kutseõppe õpiväljundeid sätestavas paragrahvis esitatud võtmepädevuste alased õpiväljundid mahus ja valikus, mis on vajalik asjaomase kvalifikatsiooni omandamiseks.

(7) Valikõpingute moodulitega määratakse õpiväljundid, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad täiendava kutse või osakutsega. Valikmoodulid moodustavad üldjuhul 15–30 protsenti õppekava mahust, õppekaval mahuga kuni 30 arvestuspunkti kuni 15 protsenti õppekava mahust, ning need määratakse kindlaks kooli õppekavaga. Õpilasel on õigus valida valikmooduleid kooli teistest õppekavadest või teiste õppeasutuste õppekavadest kooli õppekorralduseeskirjas sätestatud korras.

(8) Põhi- ja valikõpingute moodulite õpiväljundid kirjeldatakse kutse- ja erialaste teadmiste, oskuste, iseseisvuse ja vastutuse ulatuse, õpipädevuse, suhtluspädevuse, enesemääratluspädevuse, tegevuspädevuse, infotehnoloogilise pädevuse ning algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevuse kaudu, mille määratlused on järgmised:

1) kutse- ja erialaste teadmised on õppeprotsessi käigus omandatud teave kutse-, eri- ja ametialaste faktide, põhimõtete, teooriate ja tavade kohta;

2) kutse- ja erialased oskused on võime rakendada teadmisi ja kasutada neid ülesannete täitmisel ja probleemide lahendamisel, oskusi kirjeldatakse nende keerukuse ja mitmekesisuse kaudu;

3) iseseisvuse ja vastutuse ulatus on määr, mille ulatuses lõpetanu suudab iseseisvalt töötada ja oma töötulemuste eest vastutada;

4) õpipädevus on suutlikkus tõhusaid õpistrateegiaid ning sobivat õpistiili kasutades juhtida oma õpitegevust;

5) suhtluspädevus on suutlikkus suhelda erinevates situatsioonides ning teemadel suulises ja kirjalikus vormis;

6) enesemääratluspädevus on suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, mõtestada oma tegevusi ja käitumist ühiskonnas, kujundada end isiksuseks;

7) tegevuspädevus on suutlikkus näha probleeme ja neid lahendada, oma tegevusi kavandada, seada tegevuseesmärke ja näha ette oodatavaid tulemusi, valida tegevusvahendeid, tegutseda, hinnata oma tegevuste tulemusi, teha koostööd;

8) infotehnoloogiline pädevus on suutlikkus kasutada oskuslikult ja kriitiliselt infotehnoloogiavahendeid ja digitaalmeediat;

9) algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevus on suutlikkus tegutseda algatusvõimeliselt ja loovalt ning planeerida oma karjääri nüüdisaegses majandus-, ettevõtlus- ja töökeskkonnas, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades.

(9) Üldõpingute moodulitega määratakse kõigi kutsekeskhariduse õppekavade ühised võtmepädevuste õppe õpiväljundid.

§ 9. Kooli õppekava kohandamine ja muutmine

(1) Kool võib kohandada õppekava vastavalt õpilaste sihtgrupile.

(2) Õppekava kohandamisel võib kool muuta valikõpingute ja praktika sisu, nende valikut ja osakaalu õppekavas, tagades seejuures õppekava õpiväljundite saavutatavuse.

(3) Kutseõppeasutuse seaduse § 32 lõikes 8 nimetatud õppekava kohandamise puhul koostatakse õpilasele individuaalne õppekava.

3. peatükk

Teise taseme kutseõpe

§ 10. Teise taseme kutseõpe

(1) Teise taseme kutseõppe õpilane omandab teadmised, oskused ja hoiakud, mis vastavad 2. kvalifikatsioonitaseme õpiväljunditele.

(2) Teise taseme kutseõppe lõpetanul on kutse-, eri- ja ametialane ettevalmistus, mis on üldjuhul piisav töötamiseks rahvusvahelise ametite klassifikaatori ISCO-08 (*International Standard Classification of Occupations; 2008*) ametiala pearühma (edaspidi *ametiala pearühm*) „Lihttöölised” liigituvates ametites.

(3) Teise taseme kutseõppes toimub õpe üksnes esmaõppe õppekavade alusel.

(4) Teise taseme kutseõppes õpingute alustajalt ei nõuta põhihariduse olemasolu.

§ 11. Õppe maht

(1) Õppe maht teise taseme kutseõppes on 15 kuni 120 arvestuspunkti.

(2) Praktiline töö ja praktika kokku moodustavad kutseõppe mahust vähemalt 70 protsenti.

§ 12. Õpingute lõpetamine ja edasiõppimine

(1) Õpingud teise taseme kutseõppes loetakse lõpetatuks pärast õppekavas kirjeldatud kvalifikatsioonile või osakutsele vastavate õpiväljundite saavutamist.

(2) Õpiväljundite saavutatust hinnatakse kutseeksamiga, mida võib sooritada ka osade kaupa. Kui kutse- või erialal ei ole kutseeksami sooritamise võimalik, lõpetatakse õpingud lõpueksamiga. Erivajadusega õpilase puhul hinnatakse õpiväljundite saavutatust erialase lõpueksamiga, mille võib asendada kutseeksamiga.
[RT I, 16.07.2016, 5- jõust. 01.09.2016]

(3) Teise taseme kutseõppe lõpetanule väljastab kool lõputunnistuse koos hinnetelega.

(4) Teise taseme kutseõppe õpilane võib omandada põhiharidust üldises korras, samal ajal õpingutega kutseõppes või pärast lõpetamist.

§ 13. Teise taseme kutseõppe õpiväljundid

(1) Teise taseme kutseõppe lõpetanu on saavutanud käesolevas paragrahvis esitatud õpiväljundid.

(2) Kutse- ja erialased teadmised:

1) teab ja kirjeldab peamisi kutse- ja erialaseid mõisteid ning põhimõtteid;
2) saab aru oma töö põhiprotsessidest, tunneb erialast oskussõnavara, materjale, töövahendeid ja enam kasutatavaid seadmeid.

(3) Kutse- ja erialased oskused ning iseseisvuse ja vastutuse ulatus:

1) oskab täita oma kutse- või erialal tavapäraseid, piiratud vastutusega tööülesandeid;
2) suudab täita tööülesandeid juhendamisel;
3) töötab tulemuslikult töösituatsioonides, mis on üldjuhul stabiilsed.

(4) Õpipädevus: õpib nõustamisel ja suunamisel.

(5) Suhtluspädevus:

1) oskab suhelda harjumuspärastes olukordades ja tavapäraste suhtluspartneritega;
2) kasutab kutse- ja erialaste probleemide lahendamisel nõu, abi ja tuge ning etteantud infomaterjale.

(6) Enesemääratluspädevus: oskab oma töö tulemusi hinnata nõustamisel.

(7) Tegevuspädevus: juhendamisel kohaneb ja tuleb toime erinevates sotsiaalsetes keskkondades.

(8) Infotehnoloogiline pädevus:

1) teab mõningaid infotehnoloogia võimalusi;
2) oskab mõnel määral kasutada internetti;
3) oskab kasutada mõningaid rakendusi juhendamisel.

(9) Algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevus:

1) oskab väljendada oma ideid ning neid juhendamisel rakendada;
2) teeb juhendamisel etteantud võimalustest oma oskustele sobivaid valikuid;
3) osaleb oma karjääriplaani koostamisel.

4. peatükk

Kolmanda taseme kutseõpe

§ 14. Kolmanda taseme kutseõpe

(1) Kolmanda taseme kutseõppe õpilane omandab teadmised, oskused ja hoiakud, mis vastavad 3. kvalifikatsioonitaseme õpiväljunditele.

(2) Kolmanda taseme kutseõppe lõpetanul on kutse-, eri- ja ametialane ettevalmistus, mis on üldjuhul piisav töötamiseks ametialade pearühma „Seadme- ja masinaoperaatorid”, „Oskustöötajad ja käsitöölised”, „Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised” või „Teenindus- ja müügitöötajad” liigituvates lihtsamates ametites.

(3) Kolmanda taseme kutseõppes toimub õpe üksnes esmaõppe õppekavade alusel.

(4) Kolmanda taseme kutseõppes õpingute alustajalt ei nõuta põhihariduse olemasolu.

§ 15. Õppe maht

(1) Õppe maht kolmanda taseme kutseõppes on 15 kuni 120 arvestuspunkti.

(2) Praktiline töö ja praktika moodustavad kutseõppe mahust vähemalt 50 protsenti ning nende osakaal on üldjuhul võrdne.

§ 16. Õpingute lõpetamine ja edasiõppimine

(1) Õpingud kolmanda taseme kutseõppes loetakse lõpetatuks pärast õppekavas kirjeldatud kvalifikatsioonile või osakutsele vastavate õpiväljundite saavutamist.

(2) Õpiväljundite saavutatust hinnatakse kutseeksamiga, mida võib sooritada ka osade kaupa. Kui kutse- või erialal ei ole kutseeksami sooritamine võimalik, lõpetatakse õpingud lõpueksamiga. Erivajadusega õpilase puhul hinnatakse õpiväljundite saavutatust erialase lõpueksamiga, mille võib asendada kutseeksamiga.
[RT I, 16.07.2016, 5- jõust. 01.09.2016]

(3) Kolmanda taseme kutseõppe lõpetanule väljastab kool lõputunnistuse koos hinnetelehega.

(4) Kolmanda taseme kutseõppe õpilane võib omandada põhiharidust üldises korras, samal ajal õpingutega kutseõppes või pärast lõpetamist. Põhiharidusega kolmanda taseme kutseõppe lõpetanu võib asuda omandama keskharidust kutseõppeasutuses või gümnaasiumis.

§ 17. Kolmanda taseme kutseõppe õpiväljundid

(1) Kolmanda taseme kutseõppe lõpetanu on saavutanud käesolevas paragrahvis esitatud õpiväljundid.

(2) Kutse- ja erialased teadmised: teab ja tunneb kutse- ja eriala oskussõnavara, põhimõtteid, tehnoloogiaid, protsesse, tehnikaid, materjale, töövahendeid, seadmeid ja terminoloogiat ning oskab neid kasutada ja rakendada.

(3) Kutse- ja erialased oskused ning iseseisvuse ja vastutuse ulatus:

- 1) oskab oma kutse- või erialal iseseisvalt täita mitmekesiseid tööülesandeid;
- 2) suudab töötada iseseisvalt ja vastutada oma töö tulemuste eest töösituatsioonides, mis on üldjuhul stabiilsed või vähesel määral muutuvad;
- 3) vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

(4) Õpipädevus: õpib ja täiendab end iseseisvalt.

(5) Suhtluspädevus:

- 1) põhjendab oma seisukohti ja väljendab ennast erinevates olukordades nii suuliselt kui kirjalikult;
- 2) kutse- ja erialaste probleemide lahendamisel kasutab üldlevinud infoallikaid.

(6) Enesemääratluspädevus: on võimeline optimaalselt lahendama kutse- ja erialaseid probleeme ning muutma vastavalt vajadusele oma käitumist.

(7) Tegevuspädevus: osaleb tulemuslikult erinevates meeskondades ning on suuteline täitma neis mitmekesiseid rolle.

(8) Infotehnoloogiline pädevus:

- 1) teab infotehnoloogia peamisi võimalusi ja potentsiaalseid ohte;
- 2) oskab kasutada interneti peamisi võimalusi nii isiklikel kui tööalastel eesmärkidel.

(9) Algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevus:

- 1) kasutab erinevaid vahendeid ideede leidmiseks ja teostamiseks;
- 2) avaldab arvamust kogetu kohta, kirjeldab, esitleb ja hindab oma ideid ja töid;
- 3) seab juhendamisel endale karjäärieesmärke;
- 4) leiab juhendamisel töökohtade kohta informatsiooni, sh elektrooniliselt;
- 5) seostab juhendamisel erialase ettevalmistuse nõudeid tööturul rakendamise võimalustega.

5. peatükk

Neljanda taseme kutseõpe

§ 18. Neljanda taseme kutseõpe

(1) Neljanda taseme kutseõppe õpilane omandab teadmised, oskused ja hoiakud, mis vastavad 4. kvalifikatsioonitaseme õpiväljunditele.

(2) Neljanda taseme kutseõppe lõpetanul on kutse-, eri- ja ametialane ettevalmistus, mis on üldjuhul piisav töötamiseks ametialade pearühma „Seadme- ja masinaoperaatorid”, „Oskustöötajad ja käsitöölised”,

„Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised”, „Teenindus- ja müügitöötajad” või „Ametnikud” liigituvates keerukamates ametites.

(3) Neljanda taseme kutseõppes toimub õpe esmaõppe ja jätkuõppe õppekavade alusel.

(4) Neljanda taseme esmaõppes õpingute alustamise tingimus on põhihariduse olemasolu. Kutsekeskharidusõppes võivad õpinguid alustada ka vähemalt 22-aastased põhihariduseta isikud, kellel on põhiharidusele vastavad kompetentsid.

(5) Neljanda taseme jätkuõppes õpingute alustamise tingimus on vähemalt 4. kvalifikatsioonitaseme kutse või vastavate kompetentside ja põhihariduse olemasolu.

§ 19. Õppe maht

(1) Õppe maht neljanda taseme esmaõppes on 15 kuni 150 arvestuspunkti, muusika ja esituskunstide õppekavarühmas kuni 180 arvestuspunkti.

(2) Õppe maht neljanda taseme jätkuõppes on 15 kuni 60 arvestuspunkti.

(3) Praktiline töö ja praktika moodustavad kutseõppe mahust vähemalt 50 protsenti ning nende osakaal on üldjuhul võrdne.

§ 20. Õpingute lõpetamine ja edasiõppimine

(1) Õpingud neljanda taseme kutseõppes loetakse lõpetatuks pärast õppekavas kirjeldatud kvalifikatsioonile või osakutsele vastavate õpiväljundite saavutamist.

(2) Õpiväljundite saavutatust hinnatakse kutseeksami, mida võib sooritada ka osade kaupa. Kui kutse- või erialal ei ole kutseeksami sooritamise võimalik, lõpetatakse õpingud lõpueksamiga. Kutsekeskhariduse õppekava õpilasel on õigus sooritada õpingute lõpetamiseks lõpueksam ka juhul, kui kutseeksami sooritamine ebaõnnestub. Erivajadusega õpilase puhul hinnatakse õpiväljundite saavutatust erialase lõpueksamiga, mille võib asendada kutseeksamiga.

[RT I, 16.07.2016, 5- jõust. 01.09.2016]

(3) Neljanda taseme kutseõppe lõpetanule väljastab kool lõputunnistuse koos hinnetelehega.

(4) Neljanda taseme kutseõppe lõpetanu võib asuda edasi õppima kutseõppe jätkuõppes ja keskhariduse olemasolul rakenduskõrgharidusõppes või bakalaureuseõppes.

§ 21. Kutsekeskharidus

(1) Neljanda taseme esmaõpe võib toimuda ka kutsekeskhariduse õppekava alusel, mille täitmisel täies mahus ja õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamisel omandatakse kutsekeskharidus.

(2) Kutsekeskhariduse õppekava maht on 180 arvestuspunkti ning see sisaldab võtmepädevuste õpet vähemalt 60 arvestuspunkti mahus. Erandid kutsekeskhariduse õppekava mahu suurendamise osas sätestatakse asjaomases riiklikus õppekavas. Võtmepädevuste õpe jaguneb lõigetes 3 ja 4 nimetatud moodulite vahel.

(3) Kutsekeskhariduse õppekava põhiõpingute moodulites on vähemalt 30 arvestuspunkti mahus lõimitud võtmepädevuste õpet ning nende eriala profiilile vastav valik sätestatakse vastavas riiklikus õppekavas.

(4) Üldõpingute moodulite maht on vähemalt 30 arvestuspunkti, nende loend ja maht ning õpiväljundid ja hindamiskriteeriumid lävendi tasemel esitatakse riiklikus õppekavas.

(5) Praktiline töö ja praktika moodustavad kutseõppe mahust vähemalt 35 protsenti ning nende osakaal on üldjuhul võrdne.

(6) Kutsekeskhariduse õppekava lõpetanule väljastab kool lõputunnistuse koos hinnetelehega kutsekeskhariduse omandamise kohta.

(7) Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse alusel toimuvate riigieksamite sooritamine on kutsekeskhariduse omandamisel vabatahtlik, välja arvatud eesti keele kui teise keele riigieksam eesti keelest erineva õppekeelega õppekava lõpetajale. Nimetatud riigieksami võib asendada kutseeksami või erialase lõpueksami sooritamiseega eesti keeles.

(8) Lõikes 7 eesti keele kui teise keele riigieksami kohta sätestatu ei laiene välislepingute alusel toimuvale õppele.

(9) Kutsekeskhariduse omandanul on võimalus jätkata üldharidusõpinguid kuni ühe õppeaasta ulatuses kutseõppeasutuses või gümnaasiumis kutseõppeasutuse seaduse § 35 lõike 3 alusel kehtestatud haridus- ja teadusministri määrusega reguleeritud korras.

§ 22. Neljanda taseme kutseõppe õpiväljundid

(1) Neljanda taseme kutseõppe lõpetanu on saavutanud käesolevas paragrahvis esitatud õpiväljundid.

(2) Kutse- ja erialased teadmised: teab ja tunneb kutse- ja eriala põhjalikult, sealhulgas tunneb ja rakendab kutseala põhimõtteid, teooriaid, tehnoloogiaid nii tavapärastes kui ka uudsetes töösituatsioonides.

(3) Kutse- ja erialased oskused ning iseseisvuse ja vastutuse ulatus:

- 1) oskab iseseisvalt täita oma kutse- või erialal keerukaid ja mitmekesiseid, uudseid lahendusi eeldavaid tööülesandeid;
- 2) vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

(4) Õpipädevus:

- 1) õpib ja täiendab end iseseisvalt ja ennastjuhtivalt;
- 2) hindab ja analüüsib oma teadmiste taset.

(5) Suhtluspädevus:

- 1) põhjendab oma seisukohti üksikasjalikult ja väljendab neid ka uudsetes situatsioonides nii suuliselt kui kirjalikult;
- 2) kasutab kutse- ja erialaste probleemide lahendamisel spetsiifilisi infoallikaid, hindab kasutatava informatsiooni usaldusväärsust ja tõesust.

(6) Enesemääratluspädevus:

- 1) kasutab enesehindamist oma käitumise muutmiseks;
- 2) on võimeline tegema ettepanekuid töötulemuste parendamiseks.

(7) Tegevuspädevus:

- 1) osaleb tulemuslikult erinevates meeskondades ning on suuteline neid vajaduse korral juhtima;
- 2) on võimeline osaliselt juhendama kaastöötajaid.

(8) Infotehnoloogiline pädevus:

- 1) teab infotehnoloogia rolli, võimalusi ja potentsiaalseid ohte;
- 2) oskab kriitiliselt hinnata saadaoleva teabe usaldusväärsust;
- 3) oskab kasutada peamisi arvutirakendusi ning interneti võimalusi nii isiklikel kui tööalastel eesmärkidel;
- 4) oskab rakendada abivahendeid teabe loomiseks, esitamiseks ja mõistmiseks ning kasutada internetipõhiseid otsingusüsteeme ja muid teenuseid.

(9) Algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevus:

- 1) mõtleb süsteemselt ja loovalt ning oskab oma ideid kriitiliselt hinnata ja leida iseseisvalt võimalusi nende teostamiseks;
- 2) algatab, arendab ja rakendab ideid;
- 3) omab esmaseid teadmisi ettevõtlusest;
- 4) koostab juhendamisel endale lühi- ja pikaajalise karjääriplaani;
- 5) leiab iseseisvalt võimalusi erialaseks enesetäiendamiseks ja tööturul rakendumiseks;
- 6) seostab erialase ettevalmistuse nõudeid tööturul rakendumise võimalustega.

§ 23. Kutsekeskharidusõppe õpiväljundid

(1) Kutsekeskharidusõppe lõpetanu on saavutanud käesolevas paragrahvis esitatud õpiväljundid, millele vastavaid kompetentse arendatakse läbivalt kogu õppekava ulatuses.

(2) Kutse- ja erialased teadmised:

- 1) teab ja tunneb kutse- ja eriala põhjalikult, sealhulgas tunneb ja rakendab kutseala põhimõtteid, teooriaid, tehnoloogiaid nii tavapärastes kui ka uudsetes töösituatsioonides;
- 2) seostab kutse- ja erialaseid teadmisi teaduslike meetodite, loodusteaduse ja matemaatika põhiprintsiipide ja -protsessidega;
- 3) mõistab teaduslike teooriate, rakenduste ja tehnoloogia arengut ja sellega seotud ohte, väärtustab turvalisust ja säästlikku arengut.

(3) Kutse- ja erialased oskused ning iseseisvuse ja vastutuse ulatus:

- 1) oskab iseseisvalt täita oma kutse- või erialal keerukaid ja mitmekesiseid, uudseid lahendusi eeldavaid tööülesandeid;
- 2) vastutab oma tööülesannete täitmise eest;
- 3) kasutab matemaatika teadmisi ja meetodeid erinevates eluvaldkondades;
- 4) väljendab ennast, esitab ja põhjendab oma seisukohti nii suuliselt kui kirjalikult korrektses emakeeles ja võõrkeeles iseseisva keelekasutaja tasemel arvestades suhtlusolukordi ja -partnereid.

(4) Õpipädevus:

- 1) õpib ja täiendab end iseseisvalt ja enastjuhtivalt;
- 2) hindab ja analüüsib oma teadmiste ja oskuste taset, vajaduse korral otsib nõu, teavet ja tuge;
- 3) oskab kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid erinevates kontekstides ning probleeme lahendades;
- 4) väärtustab põhjenduste otsimist ja oskab hinnata nende paikapidavust.

(5) Suhtluspädevus:

- 1) põhjendab oma seisukohti üksikasjalikult ja väljendab neid ka uudsetes situatsioonides nii suuliselt kui kirjalikult;
- 2) kasutab kutse- ja erialaste probleemide lahendamisel spetsiifilisi infoallikaid, otsib, kogub ja töötleb teavet ning hindab kasutatava teabe usaldusväärsust ja tõesust;
- 3) sõnastab ja väljendab oma suulisi ja kirjalikke argumente veenvalt ja kontekstikohaselt.

(6) Enesemääratluspädevus:

- 1) kasutab enesehindamist oma käitumise muutmiseks;
- 2) on võimeline tegema ettepanekuid töötulemuste parendamiseks;
- 3) oskab tajuda ja väärtustada enda seotust oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdiskultuuri sündmustega;
- 4) oskab väärtustada ja nautida loomingut ning ennast loomingukselt väljendada;
- 5) väärtustab õigekeelsust ja väljendusrikast keelt;
- 6) teab ja väärtustab tervislikke eluviise, oskab hoida ja vajaduse korral taastada oma vaimset ja füüsilist vormi.

(7) Tegevuspädevus:

- 1) suudab ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena, käitub tolerantset;
- 2) osaleb tulemuslikult erinevates meeskondades ning on suuteline neid vajaduse korral juhtima;
- 3) on võimeline osaliselt juhendama kaastöötajaid;
- 4) kasutab tehnoloogilisi vahendeid ning teaduslikke andmeid eesmärgi saavutamiseks või otsuse või järelduse tegemiseks.

(8) Infotehnoloogiline pädevus:

- 1) teab infotehnoloogia rolli, võimalusi ja potentsiaalseid ohte;
- 2) oskab kriitiliselt hinnata saadaoleva teabe usaldusväärsust;
- 3) oskab kasutada peamisi arvutirakendusi ning interneti võimalusi nii isiklikel kui tööalastel eesmärkidel;
- 4) oskab rakendada abivahendeid teabe loomiseks, mõistmiseks ja esitamiseks korrektses keeles ning kasutada internetipõhiseid otsingusüsteeme ja muid teenuseid.

(9) Algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevus:

- 1) mõtleb süsteemselt ja loovalt ning oskab oma ideid kriitiliselt hinnata ja leida iseseisvalt võimalusi nende teostamiseks;
- 2) algatab, arendab ja rakendab ideid;
- 3) omab esmaseid teadmisi ettevõtlusest;
- 4) koostab juhendamisel endale lühi- ja pikaajalise karjääriplaani;
- 5) leiab iseseisvalt võimalusi erialaseks enesetäiendamiseks ja tööturul rakendumiseks;
- 6) seostab erialase ettevalmistuse nõudeid tööturul rakendumise võimalustega.

6. peatükk

Viienda taseme kutseõpe

§ 24. Viienda taseme kutseõpe

- (1) Viienda taseme kutseõppe õpilane omandab teadmised, oskused ja hoiakud, mis vastavad 5. kvalifikatsioonitaseme õpiväljunditele. Viienda taseme kutseõpet nimetatakse ka kutseeriharidusõppeks.
- (2) Viienda taseme esmaõppe lõpetanul on kutse-, eri- ja ametialane ettevalmistus, mis on piisav töötamiseks ametiala pearühma „Keskastme spetsialistid ja tehnikud” või „Ametnikud” liigituvates ametites.
- (3) Viienda taseme jätkuõppe lõpetanul on kutse-, eri- ja ametialane ettevalmistus, mis on piisav töötamiseks ametialade pearühmadesse „Seadme- ja masinaoperaatorid”, „Oskustöötajad ja käsitöölised”, „Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised”, „Teenindus- ja müügitöötajad” või „Ametnikud” liigituvates keerukamates ametites.
- (4) Viienda taseme kutseõppes toimub õpe esmaõppe ja jätkuõppe õppekavade alusel.
- (5) Viienda taseme esmaõppes õpingute alustamise tingimus on keskhariduse olemasolu.
- (6) Viienda taseme jätkuõppes õpingute alustamise tingimus on vähemalt 4. või 5. kvalifikatsioonitaseme kutse või vastavate kompetentside ja keskhariduse olemasolu.

§ 25. Õppe maht

(1) Õppe maht viienda taseme esmaõppes on 120 kuni 150 arvestuspunkti, sõjaväelise ja sisekaitse õppekava puhul 60 kuni 150 arvestuspunkti.

(2) Õppe maht viienda taseme jätkuõppes on 15 kuni 60 arvestuspunkti.

(3) Praktiline töö ja praktika moodustavad kutseõppe mahust vähemalt 50 protsenti ning nende osakaal on üldjuhul võrdne.

§ 26. Õpingute lõpetamine ja edasiõppimine

(1) Õpingud viienda taseme kutseõppes loetakse lõpetatuks pärast õppekavas kirjeldatud kvalifikatsioonile või osakutsele vastavate õpiväljundite saavutamist.

(2) Õpiväljundite saavutatust hinnatakse kutseksamiga, mida võib sooritada ka osade kaupa. Kui kutse- või erialal ei ole kutseksamit sooritamine võimalik, lõpetatakse õpingud lõpueksamiga. Erivajadusega õpilase puhul hinnatakse õpiväljundite saavutatust erialase lõpueksamiga, mille võib asendada kutseksamiga. [RT I, 16.07.2016, 5- jõust. 01.09.2016]

(3) Viienda taseme kutseõppe lõpetanule väljastab kool lõputunnistuse koos hinnetelega.

(4) Viienda taseme kutseõppe lõpetanu võib asuda edasi õppima kutseõppe jätkuõppes, rakenduskõrgharidusõppes või bakalaureuseõppes.

§ 27. Viienda taseme kutseõppe õpiväljundid

(1) Viienda taseme kutseõppe lõpetanu on saavutanud käesolevas paragrahvis esitatud õpiväljundid.

(2) Kutse- ja erialased teadmised: teab ja tunneb kutse- ja eriala põhjalikult, sealhulgas tunneb ja rakendab kutseala põhimõtteid, teooriaid ja tehnoloogiaid loovalt nii tavalistes kui ka uudsetes töösituatsioonides.

(3) Kutse- ja erialased oskused ning iseseisvuse ja vastutuse ulatus:

- 1) oskab iseseisvalt täita oma kutse- või eriala keerukaid ja mitmekesiseid, loovaid ja uudseid lahendusi eeldavaid etteantud raamidest väljuvaid tööülesandeid;
- 2) oskab tööülesannete täitmiseks valida ja kasutada selleks sobivaid töö- ja probleemilahendusmeetodeid;
- 3) vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

(4) Õpipädevus:

- 1) õpib ja täiendab end iseseisvalt ja ennastjuhtivalt, hindab oma õppimist, määrab kindlaks koolitusvajaduse enese täiendamiseks ning õpingute jätkamiseks;
- 2) hindab ja analüüsib oma teadmiste taset.

(5) Suhtluspädevus:

- 1) põhjendab üksikasjalikult oma seisukohti ja väljendab neid ka endale uudsetes situatsioonides ning edastab oma mõtteid ja kavatsusi selgelt ja arusaadavalt nii suuliselt kui kirjalikult;
- 2) kasutab kutse- ja erialaste probleemide lahendamisel erinevaid ja spetsiifilisi infoallikaid;
- 3) hindab kasutatava informatsiooni usaldusväärsust ja tõesust.

(6) Enesemääratluspädevus:

- 1) kasutab enesehindamist oma käitumise muutmiseks, arvestades vajaduse korral sotsiaalset konteksti;
- 2) on võimeline adekvaatselt hindama oma tööd ning tegema ettepanekuid töötulemuste parendamiseks ja juhendama kaastöötajaid muutuvates situatsioonides.

(7) Tegevuspädevus:

- 1) on võimeline juhendama kaastöötajaid ja osaliselt vastutama nende väljaõpetamise eest;
- 2) osaleb tulemuslikult erinevate meeskondade töös ning on võimeline neid vajaduse korral moodustama ja juhtima.

(8) Infotehnoloogiline pädevus:

- 1) teab tööks vajalikke info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid;
- 2) oskab suhtuda kriitiliselt saadaoleva teabe usaldusväärsusse;
- 3) oskab kasutada peamisi arvutirakendusi ning interneti võimalusi nii isiklikel kui tööalastel eesmärkidel;
- 4) oskab rakendada abivahendeid teabe loomiseks, esitamiseks ja mõistmiseks ning leida ja kasutada internetipõhiseid otsingusüsteeme ja muid teenuseid.

(9) Algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevus:

- 1) oskab leida ja analüüsida asjakohast teavet ideede teostamiseks ning hinnata allika või käsitluse usaldusväärsust;
- 2) suudab esitada ja kaitsta oma seisukohti ja ideid nii isiklikus, avalikus kui ametlikus suhtluses ning teeb otsuseid ja eksperimenteerib;
- 3) suudab koostada äriplaani;
- 4) koostab iseseisvalt endale lühi- ja pikaajalise karjääriplaani;
- 5) analüüsib ja hindab iseseisvalt oma kutse-, eri- ja ametialast ettevalmistust ning tööturul rakendumise ja edasiõppimise võimalusi.

7. peatükk

Varasemate õpingute ja varasema töökogemuse arvestamise põhimõtted

§ 28. Varasemate õpingute ja varasema töökogemuse arvestamise eesmärk

Varasemate õpingute ja varasema töökogemuse arvestamise eesmärk on:

- 1) väärtustada isiku teadmisi ja oskusi, sõltumata nende omandamise viisist ja kohast;
- 2) suurendada isikute hariduslikku ja tööalast mobiilsust ning avardada elukestva õppe võimalusi;
- 3) võimaldada lugeda tasemehariduses (formaalharidus) õpitut, muu organiseeritud õppetegevuse (mitteformaalne haridus) ja töökogemuse kaudu ning igapäevase tegevuse käigus ja vabal ajal õppimise (informaalne haridus) tulemusi samaväärseks käesolevas määruses nimetatud vastuvõtutingimuste täitmise või õppekava läbimisel saavutatavate õpitulemustega;
- 4) võimaldada koolil paindlikult reageerida tööturul toimuvatele muudatustele ning tööjõuvajaduse muutumisele.

§ 29. Varasemate õpingute ja varasema töökogemuse arvestamise üldpõhimõtted

(1) Varasemate õpingute ja varasema töökogemuse arvestamise tingimused ja kord kehtestatakse kooli õppekorralduseeskirjas.

(2) Varasemate õpingute ja varasema töökogemuse arvestamise tingimuste ja korra kehtestamisel ning selle alusel taotluse esitamisel, taotluse hindamisel, otsuse tegemisel ning selle vaidlustamisel lähtutakse haldusmenetluse seaduse ja käesoleva määruse põhimõtetest.

(3) Varasemaid õpinguid ja varasemat töökogemust võib lõike 1 alusel kehtestatud korras arvestada:

- 1) kooli vastuvõtutingimuste täitmisel;
- 2) õppekava täitmisel (välja arvatud kutseeksami või lõpueksami sooritamisel) eelnevalt läbitud ainete, teemade või moodulite õpitulemuste ülekandmisel ja varasemate õpingute või varasema töökogemuse arvestamisel aine, teema või mooduli õpitulemuseks;
- 3) kutseõppe lõpetamisel eelnevalt sooritatud kutseeksami arvestamisel kutse- või erialase lõpueksami sooritamisenä.

(4) Varasemate õpingute ja varasema töökogemuse arvestamise korraldamisel kool:

- 1) teavitab õpilasi varasemate õpingute ja varasema töökogemuse arvestamise tingimustest ja korrast, sealhulgas tähtaegadest ja hindamisega seotud kuludest ning tulemuste vaidlustamise võimalustest;
- 2) tagab varasemate õpingute ja varasema töökogemuse arvestamise taotlejale vajaliku informatsiooni ning juhendamise ja nõustamise kättesaadavuse;
- 3) tagab varasemate õpingute ja varasema töökogemuse arvestamise protseduuri ühetaolisuse ning hindamist läbiviivate isikute kompetentsuse ja erapooletuse;
- 4) loob võimalused hindajate osalemiseks täienduskoolituses ning koostöövõrgustikus.

§ 30. Varasemate õpingute ja varasema töökogemuse tõendamine ja hindamine

(1) Varasemaid õpinguid tõendatakse diplomi, tunnistuse või muu haridust tõendava dokumendiga.

(2) Varasema töökogemuse, huvi- ja muu igapäevase tegevuse raames toimunud õppimist tõendatakse viitega valminud töödele ja nende esitlusega, näidiste mapi, kutsetunnistuse, töölepingu või ametisse nimetamise käskkirja koopia või muude dokumentaalsete tõenditega. Töökogemuse tõendamisel lisatakse taotlusele töökogemuse kirjeldus ning eneseanalüüs.

(3) Kooli õppekorralduseeskirjas võib lisaks lõigetes 1 ja 2 sätestatule kehtestada tõendamisele lisanõudeid.

(4) Koolil on õigus isiku varasemate õpingute või varasema töökogemuse hindamiseks anda talle vajaduse korral praktilisi ülesandeid, vestelda temaga või hinnata tema teadmisi ja oskusi muul viisil.

8. peatükk

Õppevaldkonnad, õppesuunad ja õppekavarühmad

§ 31. Õppevaldkonnad, õppesuunad ja õppekavarühmad

(1) Kutseõppe tasemeõppe õppekavade õppevaldkondadesse, õppesuundadesse ja õppekavarühmadesse liigitamisel võetakse aluseks rahvusvaheline haridus- ja koolitusvaldkondade liigitus *International Standard Classification of Education Fields of Education and Training* (ISCED-F 2013).

[RT I, 16.07.2016, 5- jõust. 01.01.2017]

(2) Riiklike õppekavade koostamisel on liigituse aluseks õppekavarühmad.

§ 32. Õppevaldkonnad õppesuunad ja õppekavarühmad, milles toimub kutseõpe

Õppevaldkonnad, õppesuunad ja õppekavarühmad, milles toimub kutseõpe, esitatakse määruse lisas 2.

9. peatükk Rakendussätted

§ 33. Üleminek

Enne 2017/2018. õppeaastat vastu võetud õpilaste puhul hinnatakse õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutatust erialase lõpueksamiga, mille võib asendada kutseeksamiga.

[RT I, 16.07.2016, 5- jõust. 01.09.2016]

§ 34. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2013. a.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. a soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes 2006/962/EÜ (ELT L 394, 30.12.2006, lk 10)

[Lisa 1](#) Elukestva õppe võtmepädevused koos õpiväljunditega (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. a soovitus 2006/962/EÜ)

[Lisa 2](#) Õppevaldkonnad, õppesuunad ja õppekavarühmad, milles toimub kutseõpe
[RT I, 19.06.2018, 15- jõust. 22.06.2018]